

Stellan o Christina Wiberg
Storgatan 54
644 31 TORSHÄLLA

Ur museisamlingarna

En gammal nyckelharpa.

Den gamla nyckelharpan, som hänger på väggen i nyströmsrummet tillhör de Nyströmska samlingarna från början av 1900-talet. Vem som tidigare ägt harpan vet vi inte, bara att den har använts flitigt, kanske av någon torshällaspelman, som på den spelat mazurkor, polskor och andra på den tiden populära danser.

Sveriges äldsta avbildade nyckelharpa är från 1300-talet och finns på portalen till Källunge kyrka på Gotland. Vår nyckelharpa är av en vanlig ofta avbildad typ. Den är försedd med medjudande resonanssträngar, som kom på 1700-talet och som även återfinns i dagens moderna nyckelharpor. Av tillverkningsättet att döma är denna nyckelharpa från början eller mitten av 1800-talet. Den är urgröpad ur ett enda trästycke, i motsats till senare harpor, som har både lock och botten limmade på sargen. Den har juddpinnen instucken genom och fäst i botten. Den är försedd med två rader nycklar (långenter), som när de trycks in kortar strängen, som då ljuder med den önskade tonen.

Den korta bågformade stråken är löst strängad vilket medger spel över flera strängar samtidigt. Det är den samtida stråkföringen över både melodi och bordunsträngarna, som ger harpan dess karaktäristiskt fylliga ton. Från omkring 1950 har nyckelharpan åter

blivit populär, främst genom studiecirklar och andra kurser, där man fått lära sig att spela nyckelharpa. Många har också byggt sina egna harpor, det märks inte minst på alla spelmannsstämmor, där nyckelharpan hörs i var och varannan buske, så kallat buskspel. De nyckelharpor som byggs i dag är mycket avancerade och används även i konsertsammanhang.

Berni Pettersson

S:t Olof

Nr 1 Argång 17 2007

Medlemsblad för Torshälla hembygds-
förening S:t Olofs Gille

Inför julen 2006

”Tomten” Ove Hermansson delar ut
karamellstrutar i bagarstugan på
Bergströmska gården

